

DŽĪVES
MELNĀ
MONTĀŽA

Tālvaldis Kargēvičs

DZĪVES
MELNĀ
MONTĀŽA

821.174-94
Ma 594

Autora izdevums
Edgara Švanka grāmatas un vāka dizains

Grāmatas noformējumā izmantoti fotoattēli no autora, Viļņa Baltiņa, Laimas Žurginas, Jāņa Jurkāna personiskā arhīva, kā arī Valda Ilzēna, Oļega Kotoviča, Jāņa Pilskalna, Valda Lavrinoviča, Igora Boikova, Ulda Veisa, Aijas Melbārdes un Romualda Pipara fotogrāfijas.

Tālivaldis Margēvičs
DZĪVES MELNĀ MONTĀŽA

Korektores *Zaiga Lasenberga, Evija Stikute*

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

Iespiests Jelgavas tipogrāfijā

© Tālivaldis Margēvičs, 2023
Grāmatas dizains © Edgars Švanks, 2023
Autora foto © Ieva Margēviča-Grīnberga

ISBN 978-9934-31-424-7

SATURS

Priekšvārds	7
Amulets	8
Radio	10
Vilciens	30
Muškalns	40
Oma	50
Aka	59
<i>ГОСТ</i> vai Mopasāns?	64
Poligonā	70
Starpnieks	79
Regīna Ezera	91
Vilnis Baltiņš	100
Kolēģi	127
Kāpēc iedunkāju Ivaru Selecki	139
Galma mākslinieki	150
Grāfa kāzas	163
Bailes	186
Teātris	200
Mistiskā seja	215
Apaļais galds Šķērsielas dārzā	227
Epilogs	252

Bērnībā mēs raugāmies nākotnē kā cerību pilnā, bet vēl neskaidrā miglājā, kuram pamazām izklīstot, pavērsies iespējamo brīnumu aprīsis.

Mūža nogalē, atskatoties pagātnē, viss jau ir it kā skaidrs, jo ir jau noticis, aptaustīts, tādēļ pie zīlnieces nav jāiet. Tā man likās, sākot darbu pie šīs grāmatas. Bet izrādās, ka arī paša piedzīvotais pagātnē var joprojām būt neskaidrs. Reiz kopā ar draugu atcerējāmies kādu notikumu, kurā abi bijām piedalījušies. Mani pārsteidza tas, cik atšķirīgs viņa redzējums bija no manējā. Viņš tajā bija saskatījis pavisam kaut ko citu un iesaistīto ļaužu un manis paša rīcību vērtēja citādi. Turklāt vēl robi atmiņā... Viens atceras detaļas, ko otrs jau aizmirsis.

Ņemot vērā, ka rakstu par reāliem cilvēkiem, jāuzsver, ka šis ir tikai mans subjektīvais skatījums ar visām iespējamām nepilnībām un tas nav jāuztver kā apgalvojums. Stāstu par sevi un ļaudīm, kas vairāk vai mazāk ir kļuvuši par daļiņu no manas privātās dzīves. Atmetot mijiedarbību ar viņiem, nevaru izstāstīt par sevi, savām pārdomām, vilšanās reizēm un priekiem.

Grāmatā izmantoju tikai to ļaužu atstāstus, kuriem uzticos un par kuru godprātību man nav iemesla šaubīties.

♦ Joprojām neesmu noskaidrojis, kas ir bijis tas amulets, kurš mani kopš dzimšanas pasargājis un ļāvis nodzīvot pietiekami garu mūžu. Vienu gan zinu – tas nav kaklā iekārts piekariņš. Agrā jaunībā domāju, ka tas ir zelta krustiņš ķēdītē, ko biju atradis ārā izsviesta, veca galda atvilktnē. Nēsāju to cerībā, ka Dievs man to ir dāvājis, lai pasargātu. Bet tad kāda meitene, no kuras biju nolēmis šķirties, mūsu pēdējā kopīgi pavadītajā naktī, kad biju cieši iemidzis, to noņēma no mana kakla, un tas zuda uz visiem laikiem.

Nākamo talismanu radīju pats. Tas notika nemanot, vairāku gadu garumā – pamanīju, ka manai pildspalvai, kurai no ilgstošas lietošanas jau lobījās nost emalja, vietām atsedzot misiņa korpusu, piemīt neparasta spēja. Viss, ko ar to uzrakstu, top realizēts – publicēts vai uzņemts filmā. Tā bija līdz brīdim, kad kāds katoļu priesteris mēģināja man to ar spēku atņemt. Bet par šo notikumu un daudz ko citu jūs izlasīsit šai grāmatā. Pēc maģiskās pildspalvas pazaudēšanas manus rakstus sāka noraidīt. Krājoties gadu nastai, sāku apjaust, ka tie, kas mani bija pasargājuši no neveiksmēm, nav brīnumaini priekšmeti, bet gan CILVĒKI. Viņi arī bija tie, kas deva sāpīgus triecienus, lai es apjēgtu dzīvi visā tās pilnskanībā.

Tādēļ par savu gaitu mērauklu izvēlējos tos ļaudis, kurus esmu satīcis, kuri ir ietekmējuši manus uzskatus un rīcību. Tie ne vienmēr bija man miļākie, tuvākie vai draudzīgākie vīrieši un sievietes; bija arī tādi, kuru rīcība raisīja manī sašutumu, tādi, kuri skaudības dēļ nelāva man piepildīt kādu radošu sapni. Bet viņi visi kopējiem spēkiem izveidoja mani tādu, kāds esmu, un ļāva paveikt tieši tik, cik esmu izdarījis.

Apjēdzu, ka izstāstīt visu patiesību par sevi nav iespējams dažādu iemeslu dēļ. Pirmkārt, tā būtu garlaicīga nodarbe, jo pats par sevi gandrīz visu zinu un nebūtu intriģējoša atklājuma prieka, kas balvā tiek, pētot un apcerot citas personības. Otrkārt, neesmu redzējis sevi no malas darbībā, kustībā, ar mīmiku un žestiem. Tāda priekšrocība ir tikai apkārtējiem ļaudīm. Tā vien jau ir zīme, ka viņu priekšā ir citāds tēls, nekā pats sevi iedomājos un sajūtu.

Jā, man pašam ir daži sīki noslēpumi, bet tos neizpauđīšu. Atklājot noslēpumu, es ļaudīm kļūtu galīgi pelēks, neinteresants – persona bez intrigas.

Apsvēris visu šo, nolēmu rakstīt par cilvēkiem, kas dažādu iemeslu dēļ man ir palikuši atmiņā. Dažs ar visu savu dzīvesstāstu, cits kā īss, bet spilgts zibens uzplaisnījums, vēl kāds – kā garām slīdoša ēna vai tikko jaušama aprīse miglas vālā.

Bēdīgi, bet atjautu, ka ir bijuši gadi, kuri izkrituši no atmiņas kā vispār nebijuši. Neviena suģestējoša cilvēka, nevienas paša vēlmes vai kaislības, nevienas kļūdas. Gadi, kad neko vairs negribēju. Tie bija visbriesmīgākie. Tādēļ šī grāmata kā filma sastāv no epizodēm – dvēselē palikušām ainām, kas hronoloģiski savītas no dažādiem literāriem tekstiem – stāstiem, esējām, miniatūrām un nenosakāma žanra gabaliem... Bet tas viss kopā ir “Dzīves melnā montāža”.

Ko tas nozīmē? Melnā montāža ir kino procesā lietots apzīmējums stāvoklim, kad samontētās epizodes jau sakārtotas kinostāstam paredzētajā secībā, bet izrādās – tās vēl jāpārkarōto, jāpieslīpē, lai filma pašam sniegtu gandarījumu.

Tādēļ šo dzīves mozaīku nenosaucu par “pabeigtu montāžu” vai gatavu kinostāstu, jo esmu vēl dzīvs un varbūt vēl radīsies jaunas idejas, kā papildināt šo romānu ar interesantiem cilvēkiem.